26.9.2017

Talousylitarkastaja Marjatta Koskinen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
asiantuntijakuuleminen 26.9.2017

VALTION VUODEN 2018 TALOUSARVIOESITYS – maatalouteen liittyvät kysymykset

Luku 30.10 Maaseudun kehittäminen (muutos TA2017 / TAE2018: n. + 41 milj. euroa (+ 11 %)

Maaseudun kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestävällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Keskeisiä välineitä ovat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020 (jäljempänä *maaseutuohjelma*) sekä työ, joka tehdään maaseutupolitiikan neuvoston ja saaristoasiain neuvottelukunnan koordinoimana.

Maaseutuohjelmasta rahoitettavat toimenpiteet budjetoidaan luvuissa 30.10 ja 30.20 ohjelman arvioidun etenemisen mukaisesti. Maaseutuohjelmaan sisältyviä rahoituskohteita ovat maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (mom. 30.10.40), eläinten hyvinvointikorvaukset (mom. 30.10.43), alueellinen ja paikallinen maaseudun kehittäminen (mom. 30.10.64), ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (mom. 30.20.43) sekä luonnonhaittakorvaukset (mom. 30.20.44).

Maaseutuohjelman rahoitus (1 000 euroa) muuttuu vuoden 2018 talousarvioesityksessä vuoden 2017 varsinaiseen talousarvioon verrattuna seuraavasti:

Momentti	v. 2017 varsinainen talousarvio	v. 2018 talousarvioesitys	Muutos 2017–2018
30.10.40	71 976	75 276	+ 3 300
30.10.43	67 767	67 767	–
30.10.64	109 440	136 800	+ 27 360
30.20.43	300 043	290 710	- 9 333
30.20.44[1)]	551 888	518 738	- 33 150
Yhteensä	**1 101 114**	**1 089 291**	**- 11 823**

1) Hallituksen budjettiriihessä sovitun mukaisesti kokonaan kansallisesti maksettaviin luonnonhaittakorvauksiin on tarkoitus osoittaa 21 milj. euron lisärahoitus lisätalousarviomenettelyllä.

Hallituksen esityksessä on momentin 30.10.50 (Valtionapu maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen) määrärahassa tasokorotusta 0,5 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarvion tasoon verrattuna määräraha on 1,9 milj. euroa (- 35 %) alempi. Hallituksen esityksessä on maaseudun kehittämisen momentilla 30.10.63 tasokorotusta lähes miljoona euroa. Käytettävissä oleva määräraha lisääntyy kuitenkin vain 0,7 milj. eurolla, kun otetaan huomioon vuoden 2017 talousarviossa tehdyt eduskunnan lisäykset. Määrärahan lisäys kohdistuu kylätoiminnan valtionapuun, Saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan sekä Maaseutupolitiikan neuvoston tutkimus- ja kehityshankkeisiin.

Luku 30.20 Maa- ja elintarviketalous (muutos TA2017 / TAE2018: n. - 39 milj. euroa (- 2 %)

Maataloustuotannon kannattavuuteen ja viljelijöiden tulokehitykseen vaikuttavat myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti EU:n ja kansallisten viljelijätukien määrä. Tukien osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Viljelijöiden tulotasoon ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom. 30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40)

avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan. Oheisessa taulukossa on tarkasteltu viljelijätukien kehitystä tukivuosina 2015–2018.

Vuosien 2016—2018 viljelijätuet ja tukien EU-osuudet (milj. euroa)[1)]

	2016[2]	2017 arvio	2018 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset	68	68	68
— valtion osuus	39	39	39
— EU:n osuus	29	29	29
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	322	326	325
EU-tulotuki	532	535	525
Peltoalaperusteiset ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit yhteensä	278	290	291
— valtion osuus	161	168	169
— EU:n osuus	117	122	122
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä	547	552	519
— valtion osuus[3]	450	455	422
— EU:n osuus	97	97	97
Yhteensä viljelijätuet	**1 747**	**1 771**	**1 728**
— valtion osuus	972	988	955
— EU:n osuus	775	783	773
— EU:n osuus, %	44	44	45

[1)] Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2016—2018 kohdistuvaa tukea. Tuen maksu voi jakautua tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

[2)] Vuoden 2016 lisätalousarvioissa budjetoitiin kertaluonteisesti 35 milj. euroa momentille 30.10.44 maatalouden poikkeuksellisten taloudellisten kriisien helpottamiseen.

[3)] Hallituksen budjettiriihessä sovitun mukaisesti kokonaan kansallisesti maksettaviin luonnonhaittakorvauksiin on tarkoitus osoittaa 21 milj. euron lisärahoitus lisätalousarviomenettelyllä.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen (mom. 30.20.40) määrärahan vähennys 2,5 milj. euroa on vuoden 2016 maatalouden kriisipakettiin liittyvän kertaluonteisen lisäyksen poistoa. Momentin 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki) määräraha vähenee n. 8,9 milj euroa Vuonna 2017 momentille sisältyi EU:n kriisitukea 10 milj. euroa. Toisaalta momentin määrärahassa on lisäyksenä otettu huomioon reilu 1 milj. euroa EU:n koulujakelujärjestelmän rahoittamiseen liittyen.

Hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavaan kasvuun panostetaan Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) kautta hallituskauden aikana vuosina 2016—2018 yhteensä 90 milj. eurolla, mistä vuoden 2018 talousarvioon sisältyy 49 milj. euroa. Investointitukea suunnataan pääasiassa kotieläin- ja kasvintuotannon rakentamisinvestointeihin, lisäksi tuetaan mm. salaojitusta, eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamista sekä edistetään kotimaisen, uusiutuvan energian käyttöä.

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukykyä voidaan lisätä mm. kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa elintarvikeketjussa, lisäämällä kotimaisen ruuan osuutta, kasvattamalla vientiä tai esimerkiksi erikoistumalla. Talousarvioesityksessä mom. 30.20.47 (Ruokaketjun kehittäminen) määrärahaan sisältyy hallituksen kärkihankkeeseen Biotalous ja puhtaat ratkaisut / suomalainen ruoantuotanto liittyen 1,5 milj. euron määräraha.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa on varattu lomituksen sijaisavun maksujen huojennukseen 1,0 milj. euroa sekä maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan varhaisen välittämisen toimintaan myös 1,0 milj. euroa.